

Dømi #1

Nú er at liggja framvið

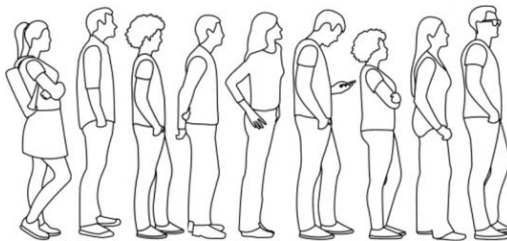
Soleiðis ljóðaði yvirskriftin á eini lýsing frá einari føroyskari kommunu.

Víðari varð sagt: *Hugurin at seta búgv her hevur neyvan nakrantíð verið størri enn nú, [og] fleiri **liggja** framvið fyri at fáa eitt stykki.*

Nakað seinni hevði eitt tíðindablað yvirskriftina:
*38 hava **sett** seg á bíðilista til grundstykki [...]*

Tað gekk ikki long tíð, so kunngjórði ein á Facebook:
*Eg **standi** nummar 7 at fáa eitt grundstykki.*

Fyri tey flestu, sum hava føroyskt sum móðurmál, er hetta ongin trupulleiki. Men, fyri útlendingar kann orðingin sýnast undranarverd. Til dømis:

- hví biður ein kommuna fólk **liggja** framvið, uttan at ávísa eitt pláss hvar tey kunnu leggja seg?
- hvussu langur er bíðilistin, um 38 fólk skulu **sita** á honum? Siga vit at afturpartarnir eru í meðal 54 cm, so er samlaða longdin á listanum meira enn 20 metrar.

Tað eru tó ikki øll, ið eru fødd og uppvaksin í Føroyum, sum eru samd við málburðinum hjá kommununi. Tey siga at orðini liggja og standa skulu uppfatast soleiðis sum tey standa í orðabókini:

- **liggja** vera í (meir el. minni) vatnrættari legu.
- **standa** vera í upprættari støðu.

Tað er her at málreinsanin kemur inn í myndina

Í málteiginum í Sosialinum, 15. februar 1986, skrivar ein sum nevni seg SvT soleiðis:

Onkuntíð hevur verið sagt, at húsini liggja á einari høvd.
Vit skulu siga, at húsini standa á einari høvd.

SvT nevndi tó onki um alt annað sum **liggur** í føroyska málinum, eitt nú: fiskiskip **liggja** undir Íslandi - fólk **liggja** inni við vitan - onkur **liggur** sjóvarfallið av sær, onnur **liggja** veðurføst - eitt lot **liggur** inn á landið - hitin **liggur** um 5 til 8 stig - ungdómurin **liggur** og koyrir um næturnar - nógv **liggur** á láni - bankin **liggur** inni við hundratals milliiónum og HB **liggur** á odda við 8 stigum.

Tað er ongin endi á tí sum **liggur** í móðurmálinum. Men, hóast tvörrandi argument og ongar grundgevingar, so hefur SvT-doktrinan stóra undirtøku í Facebook bólkinum [Føroysk rættstaving](#).

Trýstið frá SvT-toyminum, fyri at homogenisera og sóttreinsa móðurmálið, er ógvusligt. Aðrastaðni verður slíkt virksemi ofta kalla *linguistic cleansing*. Til alla lukku hava vit enn fólk, ið tosa og skriva eitt livandi og óreinsað móðurmál:

Hilmar Jan Hansen

- vit vitja í tí stóra fundarhølinum í Vinnuhúsinum, ið **liggur** á eini høvd ovarlaga í Havnini, so tað sæst út yvir tað nógva av høvuðsstaðnum og Nólsoyarfjørð. Kaffi og onkur løtt sjokuláta standa á borðinum. – *Sosialurin*, 28. februar 2014

Sveinur Tróndarson

Hetta forskrekti tó ikki íleggjararnar í OY frá at fara undir enn eitt bryggjarí, sum hesaferð **liggur** inni í býnum, og hesaferð hava fyrireikararnir so hugsað so mikið øðrvísi, at eitt matstað skuldi knýttast afturat bryggjarinum.

– *Dimmalætting*, 10. juni 2022

Sigurð í Jákupsstovu

Vit mugu sleppa undan gomlu hugsanini um, at Fróðskaparsetrið er nakrar smáar eindir, sum eru spjaddar, men heldur ein stór og sterk eind, sum **liggur** mitt í Havnini, og sum er eitt veruligt tilboð til tey ungu. Eitt tilboð, sum tey kunnu samanbera við at fara at lesa aðrastaðni, sigur Sigurð í Jákupsstovu.

– *Sosialurin*, 2. september 2011 (Sigurð tekur setrið hjá Jóan Paula)

Jóan Pauli Joensen

Alt er so lítið hjá okkum, og tí hava vit næstan ikki ráð at verða so spjødd, sum vit eru, sigur Jóan Pauli Joensen. – Fyrr helt eg, at ein nýggjur universitetsbygningur skuldi **liggja** uttanfyri býin, men nú haldi eg, at tað hevði verið rættast at havt virkseimið hjá Fróðskaparsetrinum inni í Havnini.

– *Sosialurin*, 2. september 2011 (Sigurð tekur setrið hjá Jóan Paula)

Helena Dam á Neystabø

Tað er alneyðugt við bygnaðarbroytingum í fólkaskúlanum: Tað eru nógv dømi um, at vit á skúlum, sum **liggja** stutt frá hvørjum øðrum, hava flokkar við 5-10 næmingum. [...] Á skúla A, sum **liggur** tætt við, undirvísir 1 lærari sama næmingatali í einum flokki, sum teir 3 lærararnir á skúla B [...]

– *Sosialurin*, 23. mars 2010

Snorri Brend

[...] Aslaug er so smátt farin at gera ein drekkamunn kláran til yngstu dóttрина, Bjørg. Bjørg gongur í 4. flokki í Mikladals skúla, ið **liggur** beint hinumegin ána.

– *Sosialurin*, 19. januar 2011

Øssur Winthereig

Vit sita uttanfyri húsini hjá Poul Eiden Müller í Árnafirði. Húsini **liggja** heilt oman til sandin. [...] Poul Eiden Müller er blivin Føroya kendasti hummarafiskari, [...]

– *Dimmalætting*, 10. juni 2016

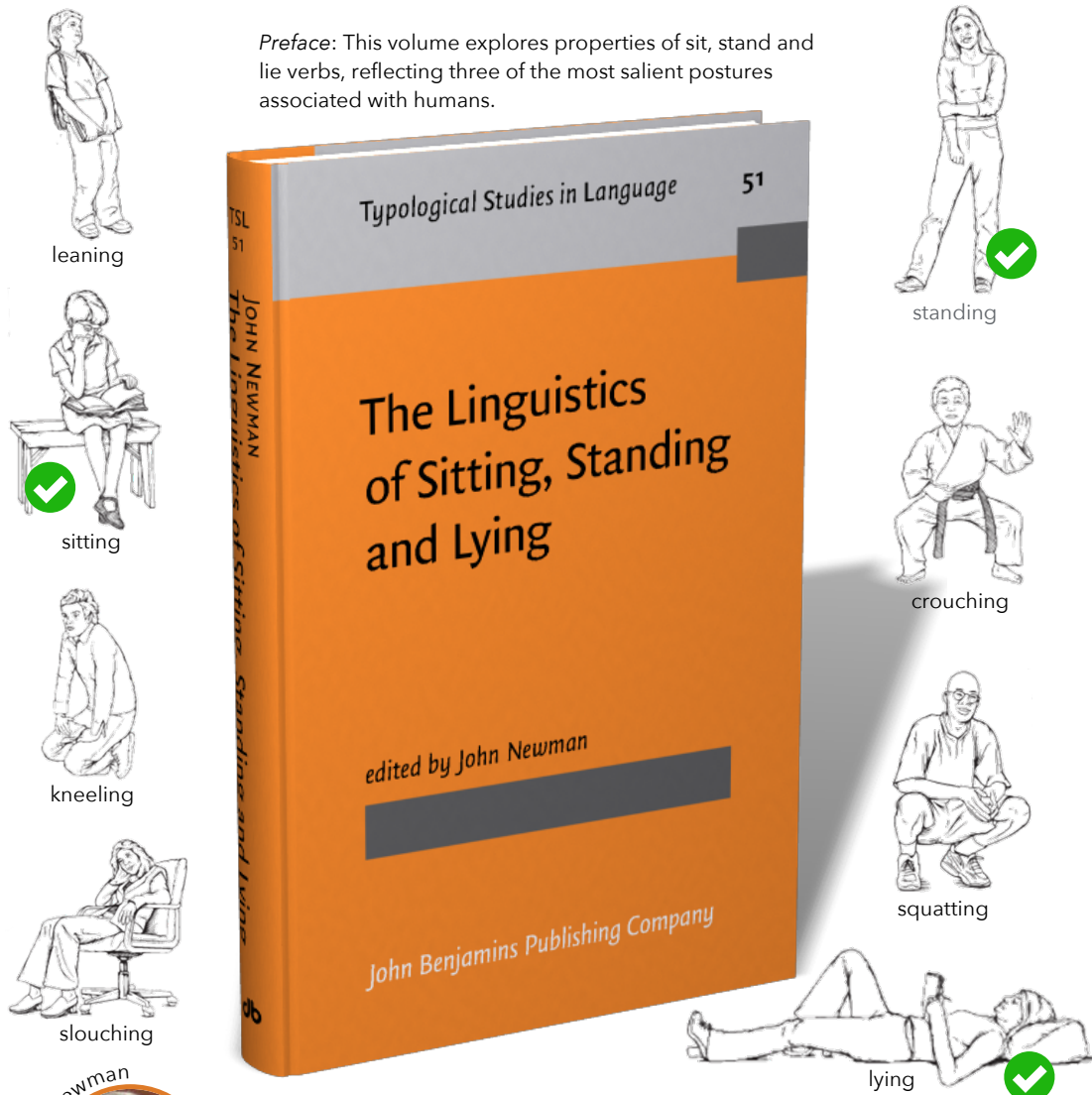

Sonne Smith

Tíverri **liggur*** alt stilt nú fyri koronu. Kortini eru Rannveig og Emmy sannførdar um, at alt hetta virkseimið kemur [...] – *Dimmalætting*, 29. oktober 2021

* Tað er ikki óvanligt at hoyra fólk siga, at alt **stendur** stilt. (Sí dømi #2 á blaðsíðu 4)

Eg eri ikki komin fram á nakað tilfar á føroyskum, sum so grundleggjandi og nágreiniliga viðgerð sagnorðini sita, standa og liggja, sum í bókini *The Linguistics of Sitting, Standing and Lying* (ritstjørnað av John Newman). Bókin viðgerð ein hóp av tungumálum ymsastaðni í verðini (sí niðast á blaðsíðuni).

Preface: This volume explores properties of sit, stand and lie verbs, reflecting three of the most salient postures associated with humans.

I am interested in exploring the role that ordinary human experience plays in helping to shape linguistic structure. As linguists, we have been in the habit of excluding human experience as a motivating factor for linguistic structure, so it is (or rather, it was once) a little provocative in the world of linguistics to pursue my interest.

An introductory chapter by the Editor provides an overview of directions for research into posture verbs. These directions are then explored in detail in a number of languages:

Dutch; Korean; Japanese; Lao; Chantyal, Magar (Tibeto-Burman); Chipewyan (Athapaskan); Trumai (spoken in Brazil); Kxoe (Khoisan); Mbay (Nilo-Saharan); Oceanic; Enga, Ku Waru (Papuan); Arrernte, Pitjantjatjara, Ngan'gityemerri (Australian). The contributors discuss data relevant to many fields of linguistic inquiry, including patterns of lexicalization (e.g., simplex or complex verb forms), morphology (e.g., state vs. action formations), grammaticalization (e.g., extension to locational predicates, aspect markers, auxiliaries, copulas, classifiers), and figurative extension. A final chapter reports on an experimental methodology designed to establish the relevant cognitive parameters underlying speakers' judgements on the polysemy of English *stand*. Taken together, the chapters provide a wealth of cross-linguistic data on posture verbs.

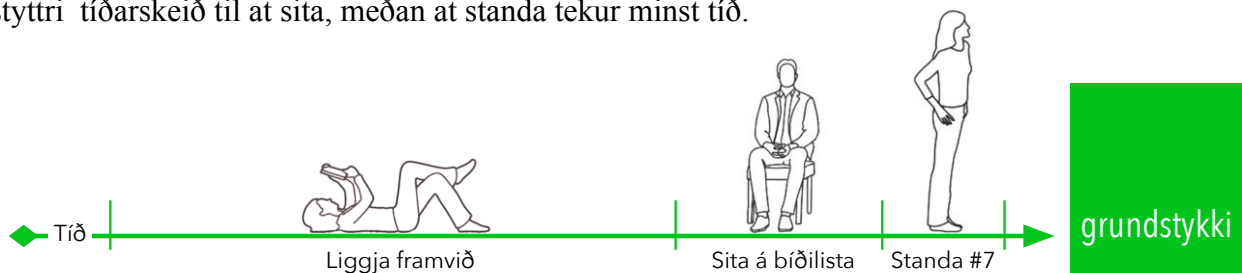
Eitt afturvendandi evni í bókini er, at sagnorðini liggja, sita og standa, eisini innihalda ein tíðsfaktor (*a quantity measuring duration*), sum eitt nú í oceanic málinum. Nú kanst tú av røttum spyrja hvat oceanic¹ hevur við føroysk at gera, tí tað er eisini spurningurin sum málvísindafólk berjast við. Vanligt er, at mál ferðast við fólk, men tað sær ikki út til at vera soleidis her.

The other piece of evidence of the historical primacy of the posture meanings comes from languages where such verbs also carry an implication of relative extendedness in time. There is a pattern whereby verbs 'lie' imply relatively longer periods of time than verbs 'sit' and 'stand'.

– *Posture verbs in Oceanic* (p.307)

Notice that this gradation in degree of control required corresponds, in reverse order, to stages by which children develop, namely lying, then sitting, then standing. And of the three, the standing position, without any additional support, is the one which humans are least able to maintain for long periods of time. – *John Newman* (p.2)

Í dømi #1, kunnu vit ímynda okkum at longst tíð verður brúkt til at liggja framvið, hareftir eitt styttri tíðarskeið til at sita, meðan at standa tekur minst tíð.

Dømi #2

Alt liggur stilt vs. alt stendur stilt

Tíverri liggur alt stilt nú fyri koronu. — *Sonne Smith, Dimmalætting, 29. oktober 2021*

Í morgin stendur alt Ísland stilt í smáar 2 tímar: Millum kl. 12.15 og 14.00 íslenska tíð verður neyvan nógv ferðsla á íslensku vegunum, tí tá - kl. 13.15 føroyska tíð - byrjar hálvfinalan millum Ísland og Spania. — *Heri Simonsen, in.fo, 21. august 2008*

Hetta er løtan, tá ið alt stendur stilt, og vit bara sansa. Sansa angan av sjukulátu og lata okkum tøla av lívinum. Hesi jólini eru heilt serlig, tí tey hava ongantíð verið áður. — *Lætt & Leskiligt*

Tað er lítil ivi um, at korona-stongsilin vardi fleiri mánaðir longri enn fót bóltsturin og sjukulátan, tí er tað rætt at brúka orðið liggur um koronu, og stendur um fót bóltsturin og sjukulátuna.

coming up next

Høvuðsevnið í hesi greinarøð er sagnorðið liggja, men viðhvørt verður orðið standa tikið fram tá tað er viðkomandi. Annar partur fer m.a. at vísa á hvat kann henda tá hús **standa** tóm.

¹ The largest individual Oceanic languages are Eastern Fijian with over 600,000 speakers, and Samoan with an estimated 400,000 speakers. – *Wikipedia*